

Haloze na razvojnem razpotju

Regionalni razvoj je odvisen od številnih dejavnikov, med katerimi so največkrat v ospredju položajni, naravnogeografski ter socioekonomski, v prostorskem pogledu pa segajo od lokalnih do globalnih. Z naraščanjem vpliva globalnih procesov se regionalno razvojne razlike večinoma poglobljajo, pa tudi spreminjajo. Nobena še tako razvita država nima svojega ozemlja razvitega enakomerno. Zato že desetletja govorimo in se v slovenski geografiji tudi ukvarjamo s koncentracijo in dekoncentracijo pojavov, pri prebivalstvu pa z depopulacijo. Tudi Slovenija ima zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, kar pa ni zmanjšalo koncentracije razvoja ob slovenskem razvojnem, cestnem in prebivalstvenem križu.

Med nerazvitimi slovenskimi pokrajinami izstopajo Haloze, ki so zaradi součinkovanja številnih razvojnih, žal omejitvenih dejavnikov posebnost. Kratek pogled v razvojno problematiko regije prikaže njeno pestrost. Oddaljena je le 30 km od Maribora, od Ptuja še manj. Površje je izrazito dinamično, zato se uvršča med območja z omejitvenimi dejavniki za dostopnost in moderno kmetijstvo (z izjemo vinogradništva in sadjarstva na vzhodu pokrajine ter govedoreje na zahodu). Haloze strukturno in funkcionalno delimo na dva dela: na višje in strmejšje Gozdnate ter na položnejše Vinorodne. Pestri socioekonomski odnosi so v preteklosti zavirali razvoj pokrajine, ki je doživljala kmetijsko specializacijo in komercializacijo, v današnjem času pa tudi ogozdovanje in opuščanje obdelovalnih zemljišč. Viničarstvo, ki je pred drugo svetovno vojno pomenilo popolno socialno degradacijo pokrajine, je zamenjala močna depopulacija: agrarno prenaseljenost je v novejšem času nadomestilo pomanjkanje delovne sile. Haloze so tako dolga leta relativno in absolutno razvojno zaostajale za državnim povprečjem.

Z razvojem prometne infrastrukture, prevrednotenjem kmetijske pridelave in vrednosti bivalnega okolja in ne nazadnje tudi zaradi sedmih novih občinskih središč, so se Haloz dotaknili novi razvojni procesi v kmetijski proizvodnji, infrastrukturni opremljenosti, urbanizaciji in turistični privlačnosti. Slednja ima v Halozah verjetno največ razvojnih možnosti. Ali so Haloze še vedno podpovprečno razvite ali se razvijajo relativno hitreje? Kakšni so razvojni procesi v kmetijstvu, v prebivalstvenem razvoju in urbanizaciji, v turizmu in v razvoju infrastrukture? Ali komercialno vinogradništvo ponovno prinaša "moderno viničarstvo", odtujevanje domače in slovenske zemlje? Ali se bo kmetijstvo usmerilo v ekološko pridelavo hrane? Ali se bodo Haloze prekomerno urbanizirale? Ali bodo postale bivališče petičnih Slovencev in celo Evropejcev sredi vedno bolj degradirane Evrope in ali bodo postale turistično ena najbolj zaželenih destinacij? Na ta in na številna druga vprašanja razvoja Haloz naj bi poskušala odgovoriti geografska proučevanja, ki so po tistih, ki jih je opravil Vladimir Bračič v šestdesetih letih preteklega stoletja, ponovno oživila ob Zborovanju slovenskih geografov na Ptujju leta 1996. V zadnjih letih, ko so okrepljeni razvojni procesi prinesli nove pozitivne in tudi negativne težnje in procese, se zanimanje slovenskih geografov nadaljuje s ciljem prispevati k čim bolj racionalnemu, skladnejšemu in hitrejšemu regionalnem razvoju, k večji prepoznavnosti Haloz v širšem prostoru in ne nazadnje k večjemu zanimanju gospodarstva za investiranje v pokrajino. V tej dvojni številki Geografskega obzornika je prikazan del teh prizadevanj.

Mirko Pak

GEOGRAFSKI OBZORNIK

strokovna revija za popularizacijo geografije

Izdajatelj: **Zveza geografov Slovenije,**

Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana

Za izdajatelja: **dr. Stanko Pelc**

ISSN: **0016-7274**

Odgovorni urednik: **dr. Simon Kušar**

Uredniški odbor: **Maja Besednjak,**

dr. Dejan Cigale, Primož Gašperič, Mojca Ilc Klun,

dr. Drago Kladnik, Miha Koderman,

dr. Irena Mrak, mag. Miha Pavšek,

dr. Irma Potočnik Slavič, dr. Mimi Urbanc,

ddr. Ana Vovk Korže, dr. Igor Žiberna

Upravnik revije: **Primož Gašperič**

Lektoriranje: **Tea Erjavec, Drago Kladnik**

Elektronski naslov uredništva:

geografski.obzornik@gmail.com

Medmrežje: **<http://zgs.zrc-sazu.si/Publikacije/>**

Geografskiobzornik/tabid/302/Default.aspx

Tisk: **Tiskarna Oman**

Finančna podpora: **Javna agencija za knjigo**

Republike Slovenije (razpis za sofinanciranje

poljudno-znanstvenih periodičnih publikacij)

Naklada: **1000 izvodov**

Cena: **2,7 €**

Transakcijski račun: **02010-001416631**

Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana,

Trg republike 2, 1000 Ljubljana

Izhaja 4-krat letno kot enojna ali dvojna številka.

Geografski obzornik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugod.

Uredništvo si pridružuje pravico do (ne)objave,

krajsanja, delnega objavljanja prispevkov v skladu z

uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Prispevke pošljite natisnjene in po elektronskem mediju

na naslov in elektronsko pošto uredništva. Poslanih

prispevkov ne vračamo. Revija je vključena v SCOPUS.

GEOGRAPHIC HORIZON

professional magazine for popularization of geography

Publisher: **Association of Slovenian Geographers,**

Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

For the publisher: **Stanko Pelc**

ISSN: **0016-7274**

Editor: **Simon Kušar**

Editorial board: **Maja Besednjak, Dejan Cigale,**

Primož Gašperič, Mojca Ilc Klun, Drago Kladnik,

Miha Koderman, Irena Mrak, Miha Pavšek,

Irma Potočnik Slavič, Mimi Urbanc,

Ana Vovk Korže, Igor Žiberna

Administrator: **Primož Gašperič**

Lector: **Tea Erjavec, Drago Kladnik**

E-mail: **geografski.obzornik@gmail.com**

www: **<http://zgs.zrc-sazu.si/Publikacije/>**

Geografskiobzornik/tabid/302/Default.aspx

Print: **Oman**

Financial support: **Slovenian Book Agency**

Price: **2,7 €**

Number of copies printed: **1000 copies**

Bank account: **02010-001416631**

Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana,

Trg republike 2, 1000 Ljubljana, Slovenia

The magazine is indexed in SCOPUS.